

การเรียนรู้ร้องไทยสำหรับนักศึกษาดนตรีสากล: สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข Learning Thai Vocal Music: Situation, Problems and Solving Method

วราภรณ์ รุ่งเรือง*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในชั้นเรียน แบบประสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของผู้เรียนวิชาขับร้องเพลงไทย ในรายวิชาการขับร้องเพลงไทย คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2555 และ 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านกายภาพและครอบครัว นักศึกษาร้อยละ 95 มีสภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ร้อยละ 5 มีน้ำหนักเกินเกณฑ์เฉลี่ย ร้อยละ 30 มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ร้อยละ 60 ฐานะปานกลาง และ ร้อยละ 10 ฐานะยากจน ด้านวิชาการ ร้อยละ 80 มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 10 ในระดับดี ถึงดีมาก และร้อยละ 10 ในระดับต่ำ สภาพและบรรยากาศในห้องเรียนมีความเหมาะสม

ปัญหาที่พบ ผู้เรียนร้อยละ 50 มีภาวะเพี้ยนเสียง คือ ร้อยละ 60 เพี้ยนสูงและร้อยละ 40 เพี้ยนต่ำ ผู้เรียนส่วนมากมีปัญหาด้านลีลาการร้องเพลงแบบไทย ไม่จำเพลง แต่มีความรู้สึกด้านจังหวะในระดับดี

วิธีการแก้ปัญหา 1) การเพี้ยนเสียง แก้ไขโดยให้ผู้เรียนออกเสียงพร้อมกับเครื่องดนตรีเสียง ตายตัว จากเสียงเดียวไปสู่ทำนองเพลง ทำซ้ำๆ บ่อยๆ จนเกิดความเคยชิน 2) การไม่จำเพลง แก้ไข โดยฝึกร้องเพลง จากง่ายไปหายาก จากเพลง 5 เสียงที่คุ้นเคยไปสู่เพลง 7 เสียงที่ซับซ้อนขึ้นจนถึง เพลงเถาต่างๆ และให้ฝึกจากบทเพลงที่มีเนื้อร้องประกอบกันกับโน้ตสากล โดยให้เรียนรู้เพลงทั้ง เพลงก่อนแล้วร้องตามครูทีละวลี จนคล่อง แล้วจึงร้องต่อกันเป็นวรรค ท่อน และทั้งเพลงโดยฝึกร้องซ้ำๆ จนจำได้ ผลปรากฏว่าเมื่อได้ใช้วิธีการดังกล่าว ผู้เรียนสามารถร้องเพลงไทยได้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

คำสำคัญ : การสอนขับร้องไทย นักดนตรีสากล

*อาจารย์คณะดุริยางคศาสตร์ สาขาวิชาสหวิทยาการดนตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

This is a mixed research between qualitative and quantitative that aimed to: 1) Study the situations and problems in learning Thai music singing of the western music students of Faculty of Music, Bangkokthonburi University. 2) Find the ways to solve those problems.

The research results were: Physical and family status, 95% of students were healthy, 5% was overweight; 30% were from above normal economic level, 60% from average level and 10% from lower level. For academic status, 80% were in average, 10% are above and 10% are lower. The class room circumstances and atmosphere were good. The finding problems were 50% of those students were in pitches deviating in which 60% were higher deviate and 40% were lower deviate.

Method of solving of pitches deviation was: 1) having the students practices along with the fixed pitch instrument began with single note, then, melody and repeated it over and over. 2) Problem of unable to remember the songs could be solved by learning an easy familiar song in pentatonic then septatonic and lastly learning the song in tripartite form. Using music with having the song text underneath let the students see music as a whole, then practice each single phrase after the instructor, then verse and movement, finally practice the entire song several times. Using the method said above, the improvement of students' abilities in singing was obvious.

Keywords : teaching thai singing, western music musicians

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรสาขาวิชาสหวิทยาการดนตรี คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนขับร้องเพลงไทยแบบฉบับ (Classical Thai Music) นักศึกษาที่เรียนดนตรีสากลขาดพื้นฐานความรู้ทางดนตรีไทย ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน และเป็นความท้าทายสำหรับผู้สอนด้วยเหตุดังกล่าวนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวិจัยเรื่อง “การเรียนขับร้องไทยสำหรับนักศึกษาดนตรีสากล:สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข” เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างสืบไป

สถานที่ศึกษาและเก็บข้อมูล คือ ชั้นเรียน รายวิชาการขับร้องเพลงไทยสำหรับนักศึกษาดนตรีสากล คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน คือ ระหว่าง 1 มิถุนายน 2555 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2556

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการสอนดนตรีตามแนวคิดวิทยาการเรียนรู้ ของ ปัญญา รุ่งเรือง คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, กรุงเทพฯ, 2555 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบ การวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้ คือ ได้องค์ความรู้ใหม่ เรื่อง “หลักและวิธีการ

การสอนขับร้องไทยสำหรับผู้เรียนดนตรีสากล” ซึ่งน่าจะนำไปทดลองใช้กับการสอนรายวิชาเดียวกันกับนักศึกษาในกลุ่มอื่นๆ เพื่อหาข้อสรุปและปรับปรุงเป็นรูปแบบการสอน (Teaching model) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในวงกว้างสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของผู้เรียนวิชาขับร้องเพลงไทย ในรายวิชาการขับร้องเพลงไทย สาขาสหวิทยาการดนตรี คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2.2 เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทการวิจัยสถาบัน ชนิดการวิจัยในห้องเรียน เก็บข้อมูลโดยการสังเกต สอดถามและจดบันทึกบันทึกโดยใช้แนวคิดจากผลการวิจัยเรื่อง “การสอนดนตรีตามแนวคิดวิทยาการศึกษา” ของ รศ.ดร.ปัญญา รุ่งเรือง พ.ศ. 2555 มาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ

- สถานภาพของผู้เรียน ทั้งด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ และด้านวิชาการ
- สภาพความพร้อมของผู้เรียน ศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียน
- สื่อการสอน การใช้สื่อการสอน และกลวิธีการสอน

ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาสหวิทยาการดนตรีคณะดุริยางคศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2555 ที่เรียนรายวิชา “การขับร้องเพลงไทย” จำนวน 11 คน ระยะเวลาศึกษาข้อมูล 10 สัปดาห์ โดยใช้เครื่องมือวิจัย คือ

แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตัวผู้วิจัยเอง และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านกายภาพ และครอบครัว พบว่า นักศึกษาส่วนมากมาจากครอบครัวที่ ร้อยละ 30 มีฐานะปานกลาง ร้อยละ 60 มีฐานะยากจน และ ร้อยละ 10 มีฐานะที่ค่อนข้างดี มีสภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรงและสุขอนามัยดีร้อยละ 95 ส่วน ร้อยละ 5 มีน้ำหนักเกินเกณฑ์เฉลี่ย

ด้านวิชาการ มีผลการเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 80 ระดับดีถึงดีมาก ร้อยละ 10 และระดับต่ำ ร้อยละ 10

ด้านสภาพร่างกาย และจิตใจ สภาพร่างกายและจิตใจของผู้เรียนมีความพร้อม แต่เนื่องจากนักศึกษาจำนวนร้อยละ 30 ต้องทำงานกลางคืนจึงมีความง่วงเหงาหาวนอนเมื่อเข้าเรียน สมองไม่แจ่มใสเท่าที่ควร

ด้านสภาพของห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียนมีความเหมาะสมอย่างมาก อุณหภูมิพอเหมาะเนื่องจากเป็นห้องปรับอากาศ แสงสว่างพอเพียง เสียงในการเรียนสอนชัดเจนเนื่องจากมีเครื่องขยายเสียง ตลอดจนสื่อการสอนทั้งทางเสียงและสื่อที่เป็นเอกสารมีความพร้อมอย่างเต็มที่

ปัญหาที่พบ ปัญหาที่พบและเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ผู้เรียนร้อยละ 80 อยู่ในภาวะเพี้ยนเสียง กล่าวคือเปล่งเสียงได้ไม่ตรง

ตามที่ควรจะเป็น ในจำนวนดังกล่าวนี้ มีเพียงสูง ร้อยละ 45 และเพียงต่ำร้อยละ 35 นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านการเอื้อนเสียง การโน้�เสียง และการออกสำเนียงลีลาการร้องเพลงแบบไทย ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือผู้เรียนไม่ค่อยจำเพลง ความรู้สึกล ด้านจังหวะจะโคนส่วนมากอยู่ในระดับดี

แนวทางการแก้ไข

1. การแก้ไขการเพี้ยนเสียง ใช้วิธีให้ผู้เรียน ออกเสียงไปพร้อมกับเครื่องดนตรีเสียงตายตัว โดยฝึกบ่อยๆ จากเสียงเดียว ไปหาหลายเสียง และทำซ้ำๆ บ่อยๆ จนเกิดความเคยชิน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการสอนดนตรีตามทฤษฎีการเรียนรู้ของปัญญา รุ่งเรือง

2. การแก้ปัญหาไม่จำเพลง ใช้วิธีให้แบบฝึกหัดที่เนื่อร้องกับโน้ตสากลประกอบกัน ซึ่งช่วยได้มากเนื่องจากผู้เรียนเป็นนักดนตรีสากล

3. การฝึกหัดขับร้อง โดยใช้หลักการ “เกสตัลท์” แบบเห็นปัญหาทั้ง Field กล่าวคือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้เพลงทั้งเพลง ทั้งท่อนก่อน แล้วร้องตามครูทีละวลี ให้ร้องจนคล่องแล้วจึงร้องต่อกันเป็นวรรค และเป็นท่อนในที่สุด แล้วตามด้วยการฝึกร้องซ้ำๆ จนสามารถจำได้

4. เริ่มหัดร้องเพลงจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มต้นจากเพลงที่ 5 เสียง (Pentatonic) และเป็นเพลงที่ค่อนข้างคุ้นเคย ไปหาเพลงที่มี 7 เสียง ซึ่งซับซ้อนขึ้น ไปจนถึงเพลงเถาต่างๆ

ผลปรากฏว่า เมื่อได้ใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้นอย่างครบถ้วนแล้ว สามารถช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นนักดนตรีสากลสามารถร้องเพลงไทยได้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่า ผู้เรียนดนตรีสากลมี ภาวะการเพี้ยนเสียง (Pitch deviation) มี 2 ลักษณะ คือ การเพี้ยนทุกระดับเสียง ทั้งเพี้ยนสูง และเพี้ยนต่ำ ทั้งๆ ที่การขับร้องอยู่ในบันไดเสียง (Scale) ที่เป็นพื้นเสียงของผู้ขับร้อง กับการเพี้ยนเสียงเพราะเสียงที่ร้องไม่ตรงกับบันไดเสียงที่เป็น พื้นเสียงของผู้ขับร้อง

การเพี้ยนเสียงแบบหลังสามารถแก้ไขได้ง่าย โดยการผู้ขับร้องตั้งเสียงร้องให้ตรงตาม บันไดเสียงอันเป็นพื้นฐานของตน เช่น คนที่ พื้นเสียงอยู่ในบันไดเสียง ซี-เมเจอร์ (C) จะร้อง เพลงได้ชัดเจนเมื่อร้องในบันไดเสียงนี้ แต่ถ้าให้ร้อง ในบันไดเสียง F หรือ G ก็จะต้องเพี้ยนเพราะต้อง หลบเสียงสูงเป็นต่ำ หรือต่ำเป็นสูง ซึ่งยากสำหรับ ผู้ที่ไม่ใช่คนร้อง แต่เนื่องจากเพลงไทยมีบันไดเสียง ที่แน่นอน เช่น เมื่อขับร้องสำหรับวงเครื่องสาย หรือวงมโหรี เพลงสำเนียงลาวจะอยู่ในทาง เพียงออ ซึ่งใกล้เคียงกับ บีแฟลต (Bb) ของตะวันตก ไม่สามารถร้องบันไดเสียงอื่นได้ จึงทำให้ผู้เรียน ร้องเพี้ยนอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามผู้ที่เพี้ยนเสียง เพราะร้องไม่ตรงกับบันไดเสียงของตนเองนี้ มักจะมี การร้องเพี้ยนเสียงแบบแรกอยู่ด้วยเสมอ

การเพี้ยนเสียงแบบแรก คือเพี้ยนโดย ธรรมชาติ ไม่ว่าจะขับร้องในบันไดเสียงใดก็ตาม เป็นปัญหาที่แก้ได้ยากยิ่งเพราะผู้เรียนจะได้ยิน เสียงสูง หรือต่ำกว่าปกติอยู่เสมอ ทำให้ออกเสียง เพี้ยน เพราะตัวเองได้ยินเสียงตัวเองว่าตรงกับ เสียงจริงๆ แล้ว วิธีแก้ที่ดีที่สุดเท่าที่พบคือ ให้ออกเสียงไปพร้อมกับเสียงเครื่องดนตรีเสียง ตายตัว เช่น ขลุ่ย หรือ ระนาด เป็นต้น จะทำให้ ผู้ร้องเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเสียงร้อง

กับเสียงดนตรีได้ชัดเจน ทำให้สามารถปรับเสียงของตนให้ตรงกับเสียงดนตรีได้ ช่วยให้การเพี้ยนเสียงทุเลาลงได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีนี้ได้ผลมาแล้ว แม้ว่าจะไม่เต็มร้อย แต่ก็ช่วยให้การเพี้ยนเสียงในแต่ละกรณีลดลง แต่จะต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จึงจะได้ผลเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ทำขึ้นเฉพาะกับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ยังไม่อาจสรุปได้ว่าจะเกิดผลอย่างเดียวกันกับผู้เรียนในระดับมัธยมหรือประถมศึกษาหรือไม่ และยังไม่สามารถสรุปได้ว่าผลวิจัยนี้จะใช้กับผู้เรียนระดับเดียวกันทั่วประเทศได้หรือไม่ เนื่องจากประชากรที่วิจัยมีจำนวนจำกัด จึงไม่อาจนำผลวิจัยไปใช้ได้ทุกที่

ควรมีการทำวิจัยแบบเดียวกันนี้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นๆ และในสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนมีระดับอายุต่างๆ กัน ตลอดจนศึกษาว่ามีความแตกต่างเรื่องความเพี้ยนเสียงระหว่างเพศหญิงกับเพศชายหรือไม่ อย่างไร อีกด้วย

บรรณานุกรม

- วรเศรษฐ์ พงษ์จุฑาธิศา ทักษะการเป่าขลุ่ยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, กรุงเทพฯ, ๒๕๔๙
- วัชร เปรมปรีดิ์ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี), กรุงเทพฯ, ๒๕๕๓
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ เทคนิคการสอนไวโอลินของ รศ.โกวิทย์ ชันธศิริ. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔
- Blair, Glenn Myers, Jones. R. Stewart and Simpson, Ray H. Educational Psychology. Macmillan. 2nd Ed. 1992
- Bloom, Benjamin. Taxonomy of Educational Objectives, Longmans, Green & Co., New York, 1954
- Cecco, John P. De. The Psychology of Learning and Instruction: Educational Psychology. Prentice-Hall, 1968